

รายงานสถานการณ์ “ทุเรียนไทย ในตลาดจีน”

ครั้งแรกของปี 2565

และความท้าทายของทุเรียนไทย

ฝ่ายเกษตร ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ นครกว่างโจว

รายงานสถานการณ์ทุเรียนไทยในตลาดจีนครึ่งแรกของปี ๒๕๖๕
และความท้าทายของทุเรียนไทย

๑. สถานการณ์การนำเข้า

๑) ปัจจุบันไทยเป็นประเทศเดียวที่ได้รับอนุญาตให้ส่งออกทุเรียนผลสดมายังจีนได้ ในขณะที่ประเทศเวียดนามและจีนได้บรรลุข้อตกลงพิธีสารการตรวจสอบกักกันทุเรียนผลสดส่งออกมายังจีนแล้ว โดยศุลกากรแห่งชาติจีนได้มีการประกาศข้อกำหนดด้านการตรวจสอบกักกันทุเรียนผลสดนำเข้าของเวียดนามในเว็บไซต์ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถนำเข้ามายังจีนได้ เนื่องจากอยู่ระหว่างการขึ้นทะเบียนสวนและโรงคัดบรรจุทุเรียนของเวียดนามกับทางศุลกากรแห่งชาติจีน จึงยังไม่มีรายการชื่อทุเรียนจากเวียดนามในบัญชีรายชื่อผลไม้ที่ประเทศจีนอนุญาตให้นำเข้าและรายชื่อประเทศ/เขตที่ส่งออก ในฉบับล่าสุดเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

๒) ในส่วนของทุเรียนแช่แข็งนั้น ปัจจุบันจีนอนุญาตให้นำเข้าได้จากประเทศไทยและมาเลเซียเท่านั้น

๓) จีนเป็นประเทศที่มีการนำเข้าทุเรียนเพื่อการบริโภคมากอันดับหนึ่งของโลก โดยในปี ๒๕๖๔ มีการนำเข้าทุเรียนจากไทยมากถึง ๘๐๗,๒๒๗ ตัน และในช่วงครึ่งปีแรกของปี ๒๕๖๕ มีการนำเข้า ๕๐๐,๕๔๖ ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๒๐ เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อนหน้า

๔) ช่องทางการนำเข้าทุเรียนมีทั้งเส้นทางขนส่งทางอากาศ เส้นทางเรือ และเส้นทางบก โดยเส้นทางการนำเข้าทางบกนั้นปัจจุบันสามารถนำเข้าผ่านเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง ทั้งหมด ๓ ด่าน ได้แก่ ด่านไห่ยวอ์กวน ด่านรถไฟผิงเสียง และด่านตงซิง ผ่านมณฑลยูนนานได้ ๓ ด่าน ได้แก่ ด่านโม่ฮาน ด่านเหอโช่ว และด่านเทียนเป่า (ด่านเทียนเป่าอยู่ระหว่างการพัฒนาเส้นทางสินค้านานาชาติคาดว่าจะแล้วเสร็จปลายปี) ในขณะที่ด่านหลงปิง และด่านสุยโช่ว ของเขตฯ กว่างซีจ้วง แม้ว่าจะมีสถานที่ควบคุมตรวจสอบผลไม้นำเข้า แต่ยังไม่สามารถนำเข้าผลไม้จากไทยได้ เนื่องจากด่านทั้งสองอยู่ระหว่างการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานเพื่อยกระดับเป็นด่านสากล (สามารถนำเข้าผลไม้จากประเทศเวียดนามได้เนื่องจากเป็นด่านชายแดนระหว่างกัน) ในส่วนของด่านรถไฟโม่ฮาน และด่านสถานีรถไฟเหอโช่ว แม้ว่าจะเป็นด่านสากลแต่ยังอยู่ระหว่างการก่อสร้างสถานที่ควบคุมตรวจสอบผลไม้นำเข้า จึงยังไม่สามารถนำเข้าผลไม้จากต่างประเทศได้

๕) ในปี ๒๕๖๕ ยังคงมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ทั่วโลก โดยประเทศเวียดนามและลาวพบผู้ติดเชื้อจำนวนมากที่สุดนับตั้งแต่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ โดยประเทศเวียดนามพบผู้ติดเชื้อจำนวนมากในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม และประเทศลาวพบผู้ติดเชื้อจำนวนมากในเดือนมีนาคม ซึ่งสามารถควบคุมโรคโดยพบผู้ติดเชื้อลดลงในช่วงเดือนเมษายน ส่งผลให้วิกฤติของสถานการณ์การขนส่งทุเรียนทางบกผ่านประเทศเวียดนามและลาวผ่อนคลายลงตั้งแต่เดือนพฤษภาคมสอดคล้องกับผลผลิตทุเรียนไทยในปีนี้มีมากในเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน อย่างไรก็ตาม จีนยังคงมาตรการเข้มงวดในการนำเข้าสินค้าอาหารที่ขนส่งผ่านห่วงโซ่ความเย็น โดยเฉพาะบริเวณชายแดนทางบก เพื่อลดความเสี่ยงของการนำเชื้อเข้าประเทศ ทั้งจากคนขับรถข้ามแดน และสินค้า ส่งผลให้มีความล่าช้าของการผ่านด่านและการตรวจปล่อยสินค้าที่ขนส่งผ่านเส้นทางการขนส่งทางบก

๒. สถานการณ์ราคาทุเรียน

ราคาขายส่งเฉลี่ยของทุเรียนไทยในตลาดค้าส่งผักและผลไม้เจียงหนานนครกว่างโจว (หยวน/กก.)

เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ม.ค.-มิ.ย.
ปี ๒๕๖๕	๔๘.๘๕	๕๓.๖๓	๕๖.๔๒	๕๗.๓๒	๔๓.๓๒	๓๑.๖๖	๔๘.๕๓
ปี ๒๕๖๔	๕๓.๑๗	๕๑.๖๖	๕๒.๕๑	๕๒.๙๐	๓๗.๑๒	๔๑.๖๖	๔๘.๑๗
Y/Y (%)	-๘.๑๓	๓.๘๒	๗.๔๖	๘.๓๖	๑๖.๗๑	-๒๔.๐๑	๐.๗๖

พบว่าในครึ่งแรกของปี ๒๕๖๕ ช่วงเดือนที่มีการนำเข้าทุเรียนมากสอดคล้องกับผลผลิตของไทยที่ออกมา คือ เดือนมิถุนายน (การนำเข้าปี ๒๕๖๕ และ ๒๕๖๔ คือ ๒๑๘,๙๖๓ และ ๑๒๒,๓๖๔ ตัน ตามลำดับ) ในขณะที่เดือนมกราคมของปี ๒๕๖๕ มีการนำเข้ามากกว่าช่วงเดียวกันของปี ๒๕๖๔ มาก (การนำเข้าปี ๒๕๖๕ และ ๒๕๖๔ คือ ๒๑,๗๘๓ และ ๙,๔๙๒ ตัน ตามลำดับ) จึงเป็นช่วงที่ราคาซื้อขายต่ำกว่าเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๔ ตามกลไกตลาด ในภาพรวมเดือนมกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๕ พบว่า ราคาขายส่งเฉลี่ยของทุเรียนไทย ในตลาดค้าส่งผักและผลไม้เจียงหนานนครกว่างโจวใกล้เคียงกับปี ๒๕๖๔ โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๗๖ ในขณะที่ปริมาณการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๒

๓. พฤติกรรมผู้บริโภค

๑) ผู้บริโภคจีนยังคงมีความนิยมบริโภคทุเรียนและมีแนวโน้มความต้องการเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้บริโภคจีนชื่นชอบทุเรียนที่มีกลิ่นหอมแรง ดังนั้นจึงชอบทุเรียนสุก ซึ่งระดับความสุกที่ชื่นชอบในปัจจุบันมีความหลากหลายจากเดิมทั้งแบบที่ชื่นชอบเนื้อทุเรียนที่สุกมาก และเป็นเนื้อครีมเนื่องจากมีกลิ่นหอม และระดับความสุกกำลังพอดีไม่เละ รวมทั้งได้รับรู้ข้อมูลในการรับประทานทุเรียนมากขึ้น

๒) เนื่องจากขนาดครอบครัวในเมืองส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขนาดเล็ก จึงนิยมซื้อทุเรียนผลสดที่มีขนาดไม่ใหญ่มากทั้งลูก ผลเล็ก หรือเลือกซื้อแบบที่แกะเนื้อพร้อมรับประทาน โดยทั่วไปนิยมซื้อทุเรียนทั้งในซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านค้าจำหน่ายผลไม้ และช่องทางออนไลน์ (delivery)

๓) ฝ่ายเกษตรกร กว่างโจว ได้ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ นครหนานหนิง และบริษัท Shenzhen Pagoda Industrial (Group) จำกัด (พาโกดา) ซึ่งเป็นผู้นำเข้าและผู้จำหน่ายผลไม้รายใหญ่ของจีน โดยมีร้านจำหน่ายผลไม้ทั่วจีนกว่า ๕,๐๐๐ สาขา จัดงานเทศกาลผลไม้ไทยในเขตฯ กว่างซีจ้วง ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๕ โดยได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดผลไม้ไทยทั้งในช่องทางออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการ live streaming เพื่อประชาสัมพันธ์แนะนำผลไม้ไทย การสร้างช่องทางส่งเสริมการค้าจำหน่ายผลไม้ไทยผ่านระบบออนไลน์ รวมทั้งการจำหน่ายผลไม้ไทยผ่านช่องทางออนไลน์และออฟไลน์ผ่านหน้าร้านจำหน่ายผลไม้ของพาโกดา (Pagoda) ในเขตฯ กว่างซีจ้วง ทั้ง ๗๘ สาขา พบว่า มีการจำหน่ายทุเรียนในเขตฯ กว่างซีจ้วงรวม ๑๗.๔๗ ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๑๐.๑๕ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า และมียอดการจำหน่ายทุเรียนในสาขาต่าง ๆ ทั่วจีน รวม ๔๐๗ ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๒.๗๘ ตัน โดยพบว่าเมื่อรองของจีนมีแนวโน้มและศักยภาพในการบริโภคทุเรียนเพิ่มขึ้นมาก เมื่อเทียบกับเมืองใหญ่ ๆ ของจีนที่มีการจำหน่ายและบริโภคทุเรียนมาอย่างยาวนาน

ทางพาโกดา มองว่าภาพรวมของตลาดผลไม้ในจีน ส่วนใหญ่ผู้บริโภคยังคงเน้นการเลือกซื้อผลไม้ที่ตลาด ร้านจำหน่ายผลไม้ และซูเปอร์มาร์เก็ตมากกว่าการสั่งซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ เนื่องจากผลไม้เป็นสินค้าที่ซั้และเนาเสียได้ง่าย ผู้บริโภคจึงประสงค์ที่จะเห็นและคัดเลือกสินค้าด้วยตนเองมากกว่าการสั่งซื้อออนไลน์ที่ไม่แน่ใจว่าสินค้าที่มาถึงมือจะเป็นอย่างไร แม้ว่าในระยะหลังการสั่งซื้อออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่าง ๆ ผู้จำหน่ายส่วนใหญ่ก็จะให้ผู้บริโภคเคลมสินค้าที่เนาเสียได้ แต่ก็สร้างความยุ่งยากให้กับผู้ซื้อที่จะต้องถ่ายภาพหรือวิดีโอและติดต่อผู้ขายเพื่อยืนยันว่าสินค้าที่ได้เนาเสียอย่างไร กลยุทธ์ทางบริษัทฯ จึงเน้นการขายร้านสาขาจำหน่ายผลไม้อย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการจำหน่ายผลไม้คุณภาพซึ่งมีการรับประกันว่าหากผู้บริโภคไม่พึงพอใจสินค้าหรือรสชาติสามารถขอเปลี่ยนสินค้าหรือคืนเงินได้ อย่างไรก็ตามก็ดี การสั่งซื้อออนไลน์ก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยใช้การแข่งขันด้านราคา หรือใช้จุดเด่นอื่น ๆ เช่น คุณภาพของทุเรียนที่ตัดจากต้นและขนส่งด้วยเครื่องบิน การจำหน่ายทุเรียนพันธุ์อื่น ๆ เป็นต้น

๔) จากการที่ฝ่ายเกษตรฯ กว่างโจว ได้จัดงานเทศกาลทุเรียนไทยในนครกว่างโจว เมื่อวันที่ ๒๓ - ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๕ เพื่อประชาสัมพันธ์ทุเรียนคุณภาพของไทยที่มีหลากหลายสายพันธุ์ให้เป็นที่รู้จักในตลาดจีนมากขึ้นผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์และออฟไลน์ โดยพบว่าผู้บริโภคชาวจีนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้จักทุเรียนสายพันธุ์อื่น ๆ ของไทยนอกจากหมอนทองมากนัก และต่างมีความสนใจทดลองชิมทุเรียนสายพันธุ์ต่าง ๆ ของไทยที่นำมาแนะนำ ๔ สายพันธุ์ ได้แก่ หมอนทอง ก้านยาว ชะนี และพวงมณี โดยในจำนวน ๖๐ คน พบว่ามีความชื่นชอบทุเรียนสายพันธุ์ก้านยาวมากที่สุดกว่าร้อยละ ๔๒ รองลงมาคือพันธุ์หมอนทอง ร้อยละ ๓๔ พันธุ์ชะนี ร้อยละ ๑๘ และพันธุ์พวงมณี ร้อยละ ๕ สะท้อนให้เห็นถึงโอกาสของทุเรียนสายพันธุ์ต่าง ๆ ของไทยในตลาดจีน นอกเหนือจากพันธุ์หมอนทองที่มีจำหน่ายทั่วไปในจีน

๕) ทุเรียนแช่แข็งเป็นอีกสินค้าที่ได้รับความนิยม ซึ่งจากสถานการณ์การขนส่งและความไม่แน่นอนของคุณภาพสินค้า เช่น ปัญหาทุเรียนอ่อน ความสุกไม่ทั่วผล ยังคงเป็นประเด็นที่ได้รับการพูดถึงจากผู้นำเข้าเป็นระยะ ๆ โดยเฉพาะช่วงต้นฤดูและในช่วงที่ทุเรียนในตลาดจีนมีราคาสูง ส่งผลให้ผู้บริโภคบางกลุ่มเกิดความไม่มั่นใจ จึงนิยมเลือกซื้อจากช่องทางจำหน่ายที่สามารถคืนเงินได้จากร้านที่ให้บริการปอกที่ร้าน หรือซื้อทุเรียนแบบแกะเนื้อพร้อมรับประทาน หรือทุเรียนแช่แข็งของมาเลเซียเนื่องจากสุกคาคันและสามารถมั่นใจในความสุกและกลิ่นหอมของทุเรียน รวมถึงพบว่าช่วงที่ผลผลิตทุเรียนน้อยในตลาดกลับพบว่ามีจำหน่ายทุเรียนแช่แข็งของไทยเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแบบแกะเนื้อแช่แข็ง โดยจุดเด่นเป็นทุเรียนสุกคุณภาพ รสชาติหวานอร่อย

ทุเรียนแช่แข็งของไทยที่มีจำหน่ายในแพลตฟอร์มออนไลน์แบรนด์ “Liumang Yike” ๒๕๐ กรัม
ราคา ๔๕ หยวน

ทุเรียนแช่แข็งของไทยที่จำหน่ายในร้านขายผลไม้ปาโกดา ๒๖๐ กรัม
ราคา ๕๖.๕๐ หยวน

๔. ความท้าทายของทุเรียนไทยในตลาดจีน

ด้วยสถานการณ์ความต้องการบริโภคทุเรียนในจีนที่มีมากขึ้นต่อเนื่อง จึงเป็นเป้าหมายของหลายประเทศที่ต้องการเข้ามาแย่งชิงส่วนแบ่งทางการตลาดทุเรียนผลสดในจีน

๔.๑ เวียดนาม

(๑) กระทรวงเกษตรและการพัฒนาชนบทเวียดนาม รายงานว่า ผลผลิตทุเรียนของเวียดนามมีปริมาณรวม ๖๐๐,๐๐๐ ตันต่อปี โดยในปี ๒๕๖๔ มีผลผลิต ๖๔๒,๖๐๐ ตัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๕ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๓ ผลผลิตส่วนใหญ่ออกในเดือนเมษายน - กรกฎาคม และบางส่วนออกในเดือนตุลาคม - มีนาคมของปีถัดไป พันธุ์หลัก ๆ ได้แก่ Ri6 หมอนทอง เป็นต้น โดยมีพื้นที่ปลูกเพื่อการส่งออกอย่างเป็นทางการประมาณ ๓๑๒,๕๐๐ - ๓๗๕,๐๐๐ ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ทางภาคใต้ เช่น จังหวัด Tay Ninh, Binh Duong, Dong Nai, Binh Phuoc, Tien Giang และ Dak Lak (จ. Dak Lak พื้นที่ปลูกประมาณ ๑๐๖,๒๕๐ ไร่ ผลผลิตประมาณ ๑๔๐,๐๐๐ ตัน) ทั้งนี้ เวียดนามได้เสนอรายชื่อสวนทุเรียน ๑๒๓ แห่ง และโรงคัดบรรจุทุเรียน ๕๗ แห่ง ให้กับศุลกากรแห่งชาติจีนพิจารณาขึ้นทะเบียนเพื่อส่งออกไปจีน

๔.๒ ลาว

(๑) ประเทศลาวมีการเพาะปลูกทุเรียนทั้งพันธุ์ดั้งเดิมและพันธุ์หอมทองอยู่เดิมแล้ว ซึ่งมีการให้ผลผลิต แต่ไม่มีสถิติการรวบรวมพื้นที่เพาะปลูกอย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตามภายหลังจากที่มีการก่อสร้างโครงการรถไฟลาว-จีน ได้มีผู้ประกอบการจีนจำนวนมากเข้าไปลงทุนเพาะปลูกทุเรียนในลาวอย่างต่อเนื่อง

(๒) บริษัท Jiarun Agriculture Development จำกัด ของจีนได้มีการขอสัมปทานพื้นที่จำนวน ๕,๐๒๗ เฮกตาร์ (๓๑,๔๑๘.๗๕ ไร่) ในเมืองสนามไซ แขวงอัตตะปือ โดยได้มีการเซ็นสัญญาระหว่างกันเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ณ นครหลวงเวียงจันทน์ ซึ่งทางบริษัทจะร่วมมือกับสำนักวิจัยพืชกึ่งเขตร้อนทางใต้ของสถาบันวิทยาศาสตร์การเกษตรเขตร้อนของจีน (South Subtropical Crops Research Institute of Chinese Academy of Tropical Agricultural Science) สร้างนิคมอุตสาหกรรมการเกษตรสาธิตเพื่อฟื้นฟูป่า โดยจะสร้างเป็นนิคมอุตสาหกรรมการเกษตรสมัยใหม่ (ฐานอุตสาหกรรมทุเรียนที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต+การเกษตร สร้างระบบมอนิเตอร์สภาพแวดล้อมในการเพาะปลูกอัจฉริยะ มีมาตรฐานเป็นระบบ ประยุกต์ข้อมูลดิจิทัล ผลิตภัณฑ์สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้) โดยเมื่อมิถุนายน ๒๕๖๕ ผู้เชี่ยวชาญเทคนิคด้านการเกษตรได้ดำเนินการเพาะและคัดเลือกต้นกล้าทุเรียนในล็อตแรกแล้วเสร็จ และเมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๖๕ พบว่าต้นกล้าเติบโตได้ดีและพร้อมจะดำเนินการลงแปลงเพาะปลูกแล้ว ซึ่งเปิดให้นักลงทุนจีนที่สนใจปลูกทุเรียนเพื่อเก็บผลผลิตสามารถลงทุนผ่านบริษัทได้ โดยนักลงทุนจีนจะจ่ายเงินค่าปลูกต้นทุเรียนใน ๕ ปีแรก ต้นละประมาณ ๑๔,๐๐๐ หยวน และตั้งแต่ปีที่ ๖ - ๕๐ ที่เป็นช่วงให้ผลผลิตก็จะจ่ายค่าดูแลรักษาต้นทุเรียนร้อยละ ๓๐ ของผลผลิตทุเรียนที่จำหน่ายได้ให้กับผู้บริหารโครงการที่ทำหน้าที่ดูแลและบำรุงต้นทุเรียน

พิธีลงนามสัญญาสัมปทานที่ดิน

พื้นที่และแบบจำลองโครงการนิคมอุตสาหกรรมการเกษตรสมัยใหม่

การลงนามความร่วมมือในการเปิดให้นักลงทุนจีนปลูกทุเรียนในโครงการฯ ระหว่างบริษัท Sichuan Yangguang Jiarun กับบริษัท Hainan Lianpin Keji ซึ่งเริ่มเปิดให้ลงทุนในเดือนสิงหาคม ๒๕๖๕

ผู้เชี่ยวชาญเทคนิคด้านการเกษตรดูแลการเติบโตของต้นกล้าทุเรียน

(๓) หน่วยงานของลาวอยู่ระหว่างการเจรจากับศุลกากรแห่งชาติจีนเพื่อขอเปิดตลาดการส่งออกทุเรียนผลสดไปจีน

๔.๓ กัมพูชา

(๑) กัมพูชามีพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนมากกว่า ๓๔,๐๐๐ ไร่ มีพื้นที่ให้ผลผลิตมากกว่า ๒๒,๐๐๐ ไร่ ผลผลิตปีละมากกว่า ๓๗,๐๐๐ ตัน ส่วนใหญ่เพาะปลูกในจังหวัดกัมปอต กำปงจาม เกาะกง และ พระตะบอง

(๒) หน่วยงานของกัมพูชาอยู่ระหว่างการเจรจากับศุลกากรแห่งชาติจีนเพื่อขอเปิดตลาดการส่งออกทุเรียนผลสดไปจีน

๔.๔ จีน

(๑) มณฑลไห่หนาน

- มณฑลไห่หนานของจีนเป็นพื้นที่แรกที่มีการทดลองปลูกทุเรียนในจีนตั้งแต่ปี ๒๕๐๑ (๖๔ ปี) โดยมีการนำพันธุ์จากมาเลเซียมาปลูกที่สำนักวิจัยพืชเขตร้อนเป่าถึงของสถาบันวิทยาศาสตร์ไห่หนานสเตทฟาร์ม แต่ก็ไม่ได้มีการติดผล ทำให้ที่ผ่านมามีความคิดว่าสภาพอากาศและสิ่งแวดล้อมของมณฑลไห่หนานไม่เหมาะกับการเพาะปลูกทุเรียน ซึ่งหลังจากต้นทุเรียนที่เกษตรกรในอำเภอเป่าถึงให้ผลผลิตในปี ๒๕๖๒ ทำให้สำนักวิจัยพืชเขตร้อนเป่าถึงฯ กลับมาให้ความสนใจและเรียนรู้จากเกษตรกรที่ดูแลต้นทุเรียนที่ให้ผลผลิตมีการใช้เทคนิคการผสมเกสรเทียมและการดูแลต้นทุเรียนในช่วงที่ออกดอกและติดผล ทำให้ต้นทุเรียนอายุ ๖๔ ปี สูง ๑๕ ม. ให้ผลผลิตได้เป็นครั้งแรกในปี ๒๕๖๕ จำนวน ๔๐ กว่าลูก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการยืนยันได้ว่าสภาพภูมิอากาศและดินของมณฑลไห่หนานสามารถเพาะปลูกทุเรียนได้ ซึ่งทางสำนักวิจัยพืชเขตร้อนเป่าถึงฯ จะใช้ต้นทุเรียนดังกล่าวเป็นแม่พันธุ์ในการขยายพันธุ์เนื่องจากเป็นต้นที่ยืนหยัดผ่านสภาพอากาศและสภาพแวดล้อมของมณฑลไห่หนานมาอย่างยาวนาน และอยู่ระหว่างการริเริ่มโครงการแผนวิจัยและพัฒนาพันธุ์ทุเรียนที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกในมณฑลไห่หนาน โดยการรวบรวมพันธุ์ทุเรียนต่าง ๆ และเปรียบเทียบค้นหาพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพดินและอากาศของมณฑลไห่หนาน รวมถึงการพัฒนาพันธุ์ไฮบริดจากต้นแม่พันธุ์อายุ ๖๔ ปีที่ให้ผลผลิตและจดสิทธิบัตรเป็นพันธุ์ของสำนักวิจัยพืชเขตร้อนเป่าถึงฯ ด้วย ปัจจุบันมีการสร้างฐานสาริตการเพาะปลูกทุเรียนของสำนักวิจัยพืชเขตร้อนเป่าถึงฯ พื้นที่ ๒๐๘ ไร่ เพื่อค้นหาสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกในไห่หนาน

ต้นทุเรียนในสำนักวิจัยพืชเขตร้อนเป่าถึงของสถาบันวิทยาศาสตร์ไห่หนานสเตทฟาร์มที่เก่าแก่ที่สุดในมณฑลไห่หนาน นำพันธุ์จากมาเลเซียมาปลูกในปี ๒๕๐๑ ปลูกมาแล้ว ๖๔ ปี ปัจจุบันสูง ๑๕ ม.

การใช้คนผสมเกสรเทียม และการดูแลรักษาช่วงออกดอกติดผล

การให้ผลผลิตครั้งแรกในปี ๒๕๖๕

- สวนเงาะหัวแข็งในตำบลชานเต้า อำเภอเป่าถิง ได้นำต้นกล้าทุเรียนจากเวียดนาม มาปลูกเพื่อปรับปรุงยีนส์สวนเงาะจำนวน ๔๐ ต้น ตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๗ โดยไม่รู้ว่าเป็นสายพันธุ์ใดและไม่คาดหวังว่าจะออกผล เมื่อปลูกได้ประมาณ ๒ ปี ต้นก็เริ่มออกดอกและติดผล แต่ไม่บานผลก็หลุดจากต้น ในปีที่สามารถเป็นแบบเดียวกัน และในปลายปี ๒๕๖๑ ทุเรียนก็ออกดอกเช่นเคย จนกระทั่งเมื่อปลายเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ พบว่าผลทุเรียนไม่ได้หลุดร่วงลงเหมือนแต่ก่อน และเริ่มมีผลที่ใหญ่ขึ้น จนมีการเก็บเกี่ยวล็อตแรกเมื่อเดือน ๒๕๖๒ ผลผลิตประมาณ ๑๕๐ กก. (การให้ผลผลิตครั้งแรกของการปลูกทุเรียนในมณฑลไห่หนาน) และพบว่าต้นทุเรียนก็ยังออกผลอีกไม่น้อย โดยมีการให้ผลผลิตจากต้นทุเรียนที่ปลูก ในอำเภอเป่าถิง มาอย่างต่อเนื่องปริมาณมากขึ้นขึ้นอยู่กับสภาพภูมิอากาศของมณฑลไห่หนาน โดยในปี ๒๕๖๔ ให้ผลผลิตน้อยเนื่องจากมณฑลไห่หนานมีอากาศเย็นในช่วงต้นปีทำให้มีการออกดอกและติดผลน้อย ในขณะที่ในปี ๒๕๖๕ ต้นทุเรียนส่วนใหญ่ออกดอกและติดผล โดยต้นที่ให้ผลผลิตมากที่สุดมีจำนวน ๗๐ - ๘๐ ลูก ในขณะที่ต้นที่ให้ผลน้อยประมาณ ๗ - ๘ ลูก ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเป็นผลจากประสบการณ์และเทคนิคในการดูแลรักษาต้นทุเรียนที่สะสมมา

ทุเรียนที่ติดลูกและให้ผลผลิตในสวนเงาะหัวแข็ง เดือนมิถุนายน ปี ๒๕๖๕

- จากการที่ทุเรียนที่ปลูกในมณฑลไห่หนานมีการให้ผลผลิต ส่งผลให้เกษตรกรและผู้ประกอบการจีนเริ่มหันมาทดลองปลูกทุเรียนในมณฑลไห่หนาน โดยปัจจุบันคาดว่าจะมีพื้นที่เพาะปลูกในมณฑลไห่หนานประมาณ ๑๒,๕๐๐ ไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอเป่าถิง เมืองชานย่า อำเภอหลิงสู่ย และอำเภอเล่ตง ซึ่งตั้งอยู่ทางตอนใต้ของมณฑลไห่หนาน หากเป็นไปตามแผน คาดว่าจะเริ่มให้ผลผลิตได้ตั้งแต่ปี ๒๕๖๗ ประมาณปีละ ๔๕,๐๐๐ - ๗๕,๐๐๐ ตัน

- หน่วยงานด้านการวิจัยและพัฒนาด้านทุเรียน และให้คำปรึกษาทางด้านเทคนิค การเพาะปลูกและการดูแลต้นทุเรียนที่สำคัญในมณฑลไห่หนาน ได้แก่ สถาบันวิทยาศาสตร์การเกษตรมณฑลไห่หนาน (Hainan Academy of Agricultural Sciences: HNAAS) สถาบันวิทยาศาสตร์ไห่หนานสเตทฟาร์ม (Hainan State Farms Academy of Sciences Group Co., Ltd.) สถาบันวิทยาศาสตร์การเกษตรพืชเขตร้อนจีน (Chinese Academy of Tropical Agricultural Sciences: CATAS) และกรมเกษตรและกิจการชนบทมณฑลไห่หนาน ซึ่งต่างกำลังบูรณาการในการรวบรวมองค์ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับทุเรียน ภายหลังจากเห็นผลเป็นที่ประจักษ์แล้วว่ามณฑลไห่หนานสามารถเพาะปลูกทุเรียนได้ ผลักดันและพัฒนาเทคนิคและเทคโนโลยีในการเพาะปลูก การเพิ่มผลผลิต การดูแลรักษา การป้องกันโรคของต้นทุเรียน ตลอดจนการค้นคว้าและพัฒนาสายพันธุ์ที่เหมาะสมกับการเพาะปลูกในมณฑลไห่หนานโดยเล็งเห็นว่าจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรในมณฑลไห่หนานได้

- ในมณฑลไห่หนานมีการก่อตั้งสมาคมทุเรียน ๓ สมาคม ได้แก่ สมาคมทุเรียนมณฑลไห่หนาน (ภายใต้การชี้แนะของสถาบันวิทยาศาสตร์การเกษตรมณฑลไห่หนาน) จัดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓ สมาคมทุเรียนเมืองชานย่า (ภายใต้การชี้แนะของกรมเกษตรและกิจการชนบทเมืองชานย่า) จัดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๔ และสมาคมอุตสาหกรรมทุเรียนอำเภอปกครอง

ตนเองชนชาติหลีและเหมียวเป่าถึง จดทะเบียนจัดตั้งเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๔ ซึ่งต่างให้ข้อมูลเทคโนโลยี การเพาะปลูกทุเรียน สถานการณ์การพัฒนาอุตสาหกรรมทุเรียน แนวโน้มตลาดทุเรียน ตลอดจนฝึกอบรม ทางเทคนิคต่าง ๆ แก่สมาชิก ขณะนี้มีเพียงมณฑลไห่หนานที่เดียวที่มีการจัดตั้งสมาคมด้านทุเรียนในจีน

(๒) มณฑลกวางตุ้ง

ในสวนของเกษตรกรในตำบลกวนจู เขตเตี้ยนไป เมืองเม่าหมิง พบว่าต้นทุเรียน ที่ย้ายจากมาเลเซียมาปลูกจำนวนหนึ่งเมื่อปี ๒๕๖๓ (พันธุ์มุขางคิง และหนามดำ) ซึ่งมีพันธุ์มุขางคิงหนึ่งต้น ที่ออกดอกและติดผลสีบอกว่าลูกเมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๕ คาดว่าจะเก็บผลได้ในช่วงเดือนตุลาคม ทางเกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนจะใช้ต้นที่ย้ายจากมาเลเซียมาปลูกเป็นต้นแม่พันธุ์เพื่อใช้ต่อกิ่งต้นกล้า ปัจจุบัน ได้มีการลงต้นกล้าทุเรียนพื้นที่ ๔๑.๗ ไร่ มีต้นกล้าพันธุ์ทุเรียนที่ต่อกิ่งเสร็จแล้วจำนวน ๒๐,๐๐๐ ต้น และมี ต้นกล้าที่ยังไม่ได้ต่อกิ่งอีกกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ต้น โดยจะขยายพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนเป็น ๑๒๕ ไร่

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าในอนาคตอันใกล้ ตลาดทุเรียนในจีนจะมีการแข่งขันกันเพิ่มมากขึ้น โดยประเทศเวียดนามและลาวจะมีข้อได้เปรียบในด้านต้นทุนด้านการขนส่งที่น้อยกว่าไทย รวมถึงมีช่องทาง ในการขนส่งเข้าจีนมากกว่าไทย เนื่องจากทั้งสองประเทศมีชายแดนติดกับจีนสามารถขนส่งผ่านด่านสากล และจุดผ่อนปรนการค้าชายแดน (ตลาดชาวชายแดนสามารถใช้สิทธิยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีอื่น ๆ ในกรณีที่มีการนำเข้าน้อยกว่า ๘,๐๐๐ หยวนต่อคนต่อวัน ของชาวชายแดน) ได้ ในขณะที่ทุเรียนจากไทย จะขนส่งผ่านประเทศที่สามทางบกได้เฉพาะด่านสากลที่กำหนดอยู่ในพิธีสารว่าด้วยข้อกำหนดในการกักกันโรค และตรวจสอบสำหรับการส่งออกและนำเข้าผลไม้ผ่านประเทศที่สามารถระหว่างไทยและไทยเท่านั้น ส่งผลให้ ความสามารถในการแข่งขันด้านราคาของทุเรียนไทยในตลาดจีนต่ำกว่าทุเรียนของเวียดนามและลาว

ในขณะที่ทุเรียนที่เพาะปลูกในจีนที่คาดว่าจะให้ผลผลิตได้ในปี ๒๕๖๗ แต่ปริมาณไม่ได้มากนัก เนื่องจากมีข้อจำกัดของพื้นที่ที่ทำการเพาะปลูก ต่างจากในลาวที่มีพื้นที่ที่สามารถเพาะปลูกได้อีกมาก ผลผลิต ทุเรียนของมณฑลไห่หนานน่าจะจำหน่ายเพื่อรองรับการบริโภคในมณฑลไห่หนานและรองรับนักท่องเที่ยวของจีน ที่เดินทางไปท่องเที่ยวยังมณฑลไห่หนาน ดังนั้น จึงเป็นความท้าทายสำหรับทุเรียนไทยเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง รักษาตลาดและครองใจผู้บริโภคชาวจีนอย่างยั่งยืน

๕. ประเด็นที่ผู้ประกอบการผลิตและส่งออกทุเรียนไทยต้องให้ความสำคัญ

๑) การวางตำแหน่ง (Positioning) ของทุเรียนไทย ในอนาคตที่ตลาดทุเรียนในจีนจะมี ผู้เล่นเข้ามาแข่งขันมากขึ้น ไม่ใช่การผูกขาดทุเรียนของไทยประเทศเดียวดังเช่นในอดีต ผู้ประกอบการและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรร่วมกันวางตำแหน่งทุเรียนไทยในจีน เพื่อสร้างจุดเด่นและความแตกต่างจาก ประเทศคู่แข่งที่มีราคาถูกกว่า ปัจจุบันทุเรียนหอมทองของไทยได้รับความนิยมในกลุ่มผู้บริโภคชาวจีน เนื่องจากเนื้อหนานุ่ม รสชาติหวานและมีกลิ่นหอม ปริมาณผลผลิตมาก เน้นตลาดทั่วไป ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ ก็จะมีผลผลิตทุเรียนหอมทองเข้ามาแข่งขันด้วยเช่นกัน

ทุเรียนของไทยสายพันธุ์อื่นยังไม่ได้มีการทำตลาดมากนักในจีน ยกเว้น พันธุ์ชะนีที่ทาง บริษัทพาโกดาซึ่งเป็นผู้นำเข้าและจำหน่ายผลไม้รายใหญ่ของจีนซึ่งมีสาขามากกว่า ๕,๐๐๐ สาขาทั่วจีน ได้ พัฒนาแบรนด์ทุเรียนชะนีภายใต้ชื่อ “青尼王, ชิงหนีหวัง” หรือราชาทุเรียนชะนี โดยได้มีการนำทุเรียนชะนี จากไทยมาจำหน่ายในจีนต่อเนื่องเป็นเวลา ๗ ปี นับตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ซึ่งได้รับการตอบรับอย่างดีจากผู้บริโภค

ในส่วนของมาเลเซียจุดเด่นของทุเรียนมุขางคิงในการขยายตลาดทุเรียนแข่งกับมาเลเซีย ในตลาดจีน เน้นกลุ่มที่มีกำลังซื้อจึงถือได้ว่าเป็น Premium Product โดยให้คำนิยามว่าเป็น Hermes Durian จึงมีความจำเป็นที่จะต้องผลักดันทุเรียนไทยที่มีศักยภาพในการทำตลาดพรีเมียม เช่น ทุเรียนภูเขาไฟศรีสะเกษ ทุเรียนก้านยาว เป็นต้น ซึ่งมีเรื่องราวและความเป็นมา รวมถึงการพัฒนาสายพันธุ์ใหม่ ๆ เพื่อรองรับความต้องการ ของผู้บริโภค เน้นการสร้างแบรนด์ (Branding) จะช่วยให้ไทยสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับทุเรียนไทยและแย่งชิง

ส่วนแบ่งทางการตลาดกับทุเรียนมุขางคิงของมาเลเซีย รวมทั้งเสริมสร้างภาพลักษณ์ของทุเรียนไทยได้มากยิ่งขึ้น

๒) เน้นการผลิตทุเรียนคุณภาพ มีมาตรฐาน ปัญหาทุเรียนอ่อน และคุณภาพของทุเรียน ยังคงเป็นประเด็นที่ได้รับการพูดถึงจากผู้นำเข้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงต้นฤดูกาลผลิตและช่วงที่ทุเรียนในตลาดมีราคาสูง ดังนั้น เพื่อให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในการเลือกซื้อทุเรียนไทย ผู้ประกอบการต้องคัดเลือกทุเรียนที่มีคุณภาพได้มาตรฐานความสุกสำหรับการส่งออก ไม่ให้มีทุเรียนอ่อนหรือด้อยคุณภาพส่งออกมา โดยเฉพาะในช่วงต้นฤดูกาลของผลผลิตเพราะจะกระทบต่อราคาและตลาดทุเรียนไทยในจีนในวงกว้างได้ง่าย รวมถึงการปฏิบัติตามพิธีสารการส่งออกผลไม้จากไทยไปจีนอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ การใช้ระบบ QR Code จากหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานกลางที่น่าเชื่อถือ เพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ ก็จะช่วยให้ผู้บริโภคจีนมีความเชื่อมั่นในคุณภาพของสินค้าเพิ่มขึ้น ในขณะที่ผู้ประกอบการในระบบห่วงโซ่การผลิตก็จะใส่ใจและให้ความสำคัญกับคุณภาพและมาตรฐานการผลิตเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

๓) การวางแผนการผลิตและขยายตลาด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรศึกษาและวิเคราะห์ภาพรวมการผลิตทุเรียนของประเทศต่าง ๆ เพื่อวางแผนการผลิตทุเรียนของไทยเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาผลผลิตมากกว่าความต้องการของผู้บริโภคในอนาคต แม้ว่าปริมาณความต้องการบริโภคทุเรียนของจีนจะมีแนวโน้มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ปริมาณผลผลิตทุเรียนจากประเทศต่าง ๆ ที่จีนจะอนุญาตให้นำเข้าในอนาคตที่ต่างเริ่มเพาะปลูกทุเรียนจะส่งผลให้ราคาทุเรียนในภาพรวมปรับลดลงตามกลไกตลาด การใช้เทคโนโลยีและเทคนิคในการปรับให้ทุเรียนออกผลผลิตนอกฤดูกาลของประเทศอื่น และการขยายตลาดไปยังประเทศอื่น ๆ เพิ่มเติมก็จะช่วยสร้างโอกาสให้กับทุเรียนของไทยได้ด้วยเช่นกัน

๔) ติดตามสถานการณ์ปัญหาระบบโลจิสติกส์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันพัฒนา เครือข่ายระบบโลจิสติกส์ในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อรองรับการขยายตัวของการส่งออกผลไม้ในอนาคตที่จะเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากผลไม้ของไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งทุเรียนพึ่งพาตลาดจีนเป็นหลัก การขนส่งทุเรียนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง รวมถึงหน่วยงานและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันวางแผนและติดตามสถานการณ์การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศอย่างใกล้ชิดเพื่อให้สามารถวางแผนการขนส่งสินค้าล่วงหน้าเพื่อรองรับปริมาณผลผลิตที่ออกมาจำนวนมากได้อย่างทันท่วงที

๕) การตรวจกักกันสินค้าอาหารที่นำเข้าผ่านห่วงโซ่ความเย็นตามมาตรการ Zero Covid ของจีน ประเทศจีนยังคงให้ความสำคัญกับการป้องกันการนำเข้าเชื้อโควิด-๑๙ จากต่างประเทศอย่างเข้มงวดทั้งจากคนและสินค้าที่เข้าออกประเทศ ผู้ประกอบการจึงควรปฏิบัติตามแนวทางการป้องกันการปนเปื้อนของเชื้อโควิด-๑๙ ตลอดห่วงโซ่อุปทานอย่างเคร่งครัด เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความเสียหายหากมีการตรวจพบการปนเปื้อนของเชื้อโควิด-๑๙ ที่ปลายทาง และมีให้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและสถานการณ์การค้าในภาพรวม

๖) การพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์แปรรูปจากทุเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากทุเรียนชนิดใหม่ ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทุเรียนและรองรับการแข่งขันของตลาดทุเรียนสดในอนาคต

แหล่งข้อมูล :

๑. <https://en.vietnamplus.vn>
๒. www.customs.gov.vn
๓. www.opsmoac.go.th/guangzhou
๔. www.oneart.cn
๕. www.zhihu.com/people/42-19-40-3
๖. www.hinews.cn
๗. www.sohu.com